

Coğrafiya

Fevral 2026

Sınaq testləri

yeddi
*yüz

Download on the
App Store

GET IT ON
Google Play

Sınaq Kitabı

2026 M02 11

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

YeddiYüz — Sınaq Kitabı

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

Coğrafiya

1. Aşağıdakı variantlardan hansında göl → ərazi → mənşə uyğunluğu SƏHV verilib?

- A) Binəqədi → Abşeron yarımadası → tektonik
- B) Ağgöl → Mil düzü → çay-dərə
- C) Tufangöl → Baş Qafqaz silsiləsi → buzlaq
- D) Qaragöl → Qarabağ Vulkanik yaylası → laqun
- E) Batabat → Zəngəzur silsiləsi → uçqun

2. Asiya qitəsində yerləşən tektonik mənşəli gölü müəyyən edin.

- A) Göygöl
- B) Sarez
- C) Balxaş
- D) Tufangöl
- E) Taymır

3. Dünyada əhalinin məskunlaşmasının əsasən sahil zonalarında və çay vadilərində cəmləşməsinin səbəbi nə ilə bağlıdır?

- A) Bu ərazilərdə sənaye müəssisələrinin olmaması
- B) Qida məhsullarının yalnız sahillərdə istehsal olunması
- C) Təbii şərait və nəqliyyat imkanlarının əlverişli olması
- D) Əhalinin kənd təsərrüfatına marağının azalması
- E) Bu ərazilərdə fəlakət riskinin yüksək olması

4. Dağ çayları üçün səciyyəvi olan xüsusiyyət hansıdır?

- A) Çayın geniş və sakit axması
- B) Məcranın çoxlu meandrlərə malik olması
- C) Axım sürətinin yüksək olması
- D) Suyun tərkibində lilin az olması
- E) Yatağın əsasən qum və gil çöküntülərindən ibarət olması

5. Azərbaycanda ən çox orta illik yağıntı müşahidə olunan ərazilər:

- A) Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı
- B) Talış dağları, Lənkəran ovalığı
- C) Böyük Qafqazın cənub yamacı, Abşeron yarımadası
- D) Kiçik Qafqazın orta dağlığı, Samur-Dəvəçi ovalığı
- E) Ceyrançöl düzü

6. Aşağıdakılardan hansı dünya əhalisinin irq müxtəlifliyini formalaşdıran amillərdən biridir?

- A) Qlobal dəniz nəqliyyatının inkişafı
- B) Qədim dövrdə insanların müxtəlif ərazilərdə məskunlaşması
- C) Dövlət quruluşlarının dəyişməsi
- D) Sənaye müəssisələrinin yaranması
- E) Torpaq növlərinin müxtəlifliyi

7. Bitkilərin inkişafı üçün əsas zəruri amillərdən biri hansıdır?

- A) Yüksək relyef fərqləri
- B) Güclü küləklər
- C) İşıq və temperatur
- D) Torpağın mexaniki tərkibi
- E) İqlim qurşaqlarının sayı

8. Aşağıdakı dənizlərdən hansı Atlantik okeanına aiddir?

- A) Karib, Sarqass, Şimal
- B) Bering, Oxotsk, Yapon
- C) Ərəb, Andaman, Lakkadiv
- D) Qırmızı, Oman, Timor
- E) Filippin, Korall, Tasman

9. Antropogen təsirlərin artması hansı ekoloji nəticəni daha çox gücləndirir?

- A) Təbii komponentlərin harmoniyasının möhkəmlənməsi
- B) Ekosistemlərin özünütənzimləmə qabiliyyətinin artması
- C) Təbii tarazlığın pozulması
- D) Maddələrin dövrünün sürətlənməsi
- E) Biodiversitenin artırılması

10. Plan, xəritə və qlobusla bağlı verilən fikirlərdən hansısı yalnız xəritəyə aiddir?

- A) Miqyas olur
- B) Şərti işarələrdən istifadə olunur
- C) Yerini kiçildilmiş təsviridir
- D) Kartoqrafik proyeksiyadan istifadə olunur və buna görə təhriflər yaranır
- E) Üfünün cəhətlərini təyin etmək mümkündür

YeddiYüz — Sınaq Kitabı

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

11. Xətti və miqyassız şərti işarələrin olmadığı coğrafi obyektlər:

- A) dəniz, ada, düzənlik
- B) çay, kanal, dəmir yolu
- C) məscid, xəstəxana, heykəl
- D) yarıqan, meşə, bulaq
- E) şose yolu, körfəz, su dəyirmanı

12. Aşağıdakılardan hansı iqtisadi inkişafın sosial bərabərliyə müsbət təsirini izah edir?

- A) Yalnız iri şəhərlərin iqtisadi üstünlüyünü artırması
- B) Regionlararası gəlir fərqi tamamilə aradan qaldırması
- C) İş imkanlarının genişlənməsi ilə insanların sosial vəziyyətinin yaxşılaşması
- D) Sənayenin yalnız mədənçıxarma sahəsinə yönəlməsi
- E) Əhali artım tempinin azalması

13. Şimal yarımkürəsində mülayim iqlim qurşağının pozulduğu ərazilər və bunun səbəbi:

- A) Qərbi Avropa (Britaniya adaları, Norveç sahilləri); Şimali Atlantika isti cərəyanı (Qolfstrimin davamı) və qərb küləkləri
- B) Labrador yarımadası və Yeni Fundland; Qolfstrim (isti cərəyan)
- C) Sahara və Ərəbistan; musson küləkləri
- D) Mərkəzi Asiya (Qazaxıstan–Mərkəz Asiya); isti okean cərəyanları
- E) Yaponiya adaları və Koreya yarımadası; soyuq Kanar cərəyanı

14. Uyğunluğu müəyyən edin. 1. Qədim dövr 2. Orta əsrlər dövrü 3. Böyük coğrafi kəşflər dövrü

- A) 1 – Eratosfen, Herodot; 2 – Nəsirəddin Tusi; 3 – Vasko da Qama, Fernan Magellan
- B) 1 – Nəsirəddin Tusi; 2 – Eratosfen, Herodot; 3 – Vasko da Qama, Fernan Magellan
- C) 1 – Eratosfen; 2 – Herodot, Nəsirəddin Tusi; 3 – Vasko da Qama, Fernan Magellan
- D) 1 – Eratosfen, Herodot; 2 – Vasko da Qama; 3 – Nəsirəddin Tusi, Fernan Magellan
- E) 1 – Herodot; 2 – Eratosfen, Nəsirəddin Tusi; 3 – Vasko da Qama, Fernan Magellan

15. Kartoqrafik proyeksiyaların tətbiqi xəritə tərtibində hansı çətinliyi yaradır?

- A) Şərti işarələrin çoxalması
- B) Miqyasın dəyişdirilməsi
- C) Sərhədlərin real ölçülərdə verilməsi
- D) Yer səthinin tam təhrifsiz təsvirinin mümkün olmaması
- E) Rənglərin coğrafi obyektlərə uyğun gəlməməsi

16. Roma imperiyasında yol şəbəkəsinin genişləndirilməsi hansı iqtisadi üstünlüyü təmin edirdi?

- A) Əmək ehtiyatlarının azalması
- B) Ticarət əlaqələrinin sürətlənməsi
- C) Torpaqların məhsuldarlığının azalması
- D) Əhəlinin miqrasiyasının dayanması
- E) İdxal məhsullarının azalması

17. Alp–Himalay dağlıq qurşağına aid olan dağları müəyyən edin.

- A) Atlas, Alp, Himalay
- B) Ural, Alp, Himalay
- C) And, Kordilyer, Himalay
- D) Appalaç, Karpat, Alp
- E) Talış, Ural, Qafqaz

18. Aşağıdakılardan hansı ETİ-nin istehsal prosesinə təsirinə aid deyil?

- A) Avtomatlaşdırmanın tətbiqi
- B) Robototexnikanın inkişafı
- C) Yeni enerji mənbələrinin yaradılması
- D) Əmək məhsuldarlığının azalması
- E) Yeni texnologiyalara əsaslanan istehsal sahələrinin yaranması

19. Seysmik zonalarda yerləşməməsi (nisbətən sabit platforma üzərində olması) ilə daha çox səciyyələnən yayları seçin.

- A) Anadolu
- B) Meksika
- C) Qərbi Avstraliya
- D) İran yaylası
- E) Tibet yaylası

20. Elmi-Texniki İnkilabın əsas xüsusiyyəti aşağıdakılardan hansıdır?

- A) Sənayeləşmənin yalnız ağır sənaye sahələrində baş verməsi
- B) Əmək bölgüsünün azalması və ixtisaslaşmanın zəifləməsi
- C) İstehsalda elmi nailiyyətlərin geniş tətbiqi
- D) Əhəlinin kənd təsərrüfatında daha çox çalışması
- E) Enerji istehsalında yalnız təbii qazdan istifadə edilməsi

YeddiYüz — Sınaq Kitabı

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

21. Aşağıdakı limanlardan hansında xammal ixracı (dəmir filizi) üstünlük təşkil edir?

- A) Port Hedlend
- B) Antverpen
- C) Rotterdam
- D) Hamburq
- E) Sinqapur

22. Sakit, Atlantik, Hind və Şimal Buzlu okeanlarına aid olan coğrafi obyektlərin müvafiq ardıcılığını müəyyən edin.

- A) Karib dənizi, Oxot dənizi, Madaqaskar adası, Yeni Torpaq adaları
- B) Oxot dənizi, Karib dənizi, Madaqaskar adası, Yeni Torpaq adaları
- C) Oxot dənizi, Karib dənizi, Yeni Torpaq adaları, Madaqaskar adası
- D) Oxot dənizi, Madaqaskar adası, Karib dənizi, Yeni Torpaq adaları
- E) Oxot dənizi, Karib dənizi, Madaqaskar adası, Qvineya körfəzi

23. Azərbaycan ərazisində yerləşən daş duz yataqlarını seçin.

- A) Şorsulu göllər
- B) Duzdağ
- C) Daş Salahlı
- D) Ağcakənd
- E) Vejnəli

24. Okean sularının istilik tutumunun yüksək olması əsasən hansı nəticəyə səbəb olur?

- A) Okeanlarda duzluluğun azalmasına
- B) Suyun donma temperaturunun yüksəlməsinə
- C) Sahil ərazilərində iqlimin mülayimləşməsinə
- D) Dərinliklərin daha isti olmasına
- E) Axınların yaranmasının dayanmasına

25. Xristofor Kolumb, Vasko da Qama və Fernan Magellanın səfərləri coğrafi biliklərin inkişafının hansı mərhələsinə aiddir?

- A) İlk təsəvvürlər dövrü (e.ə. III–II əsrlərdən b.e.-nin V əsrinə qədər)
- B) Orta əsrlər dövrü (V–XV əsrlər)
- C) Böyük Coğrafi kəşflər dövrü (XV–XVII əsrlər)
- D) Müasir dövr (XVIII–XXI əsrlər)
- E) Sənaye inqilabı dövrü (XVIII–XIX əsrlər)

26. Mütləq hündürlüyün təyində əsasən hansı cihazdan istifadə olunur?

- A) Nivelir
- B) Barometr
- C) Kompas
- D) Kurvimetr
- E) Transportir

27. ETİ dünya əmək bazarında hansı tendensiyanı gücləndirmişdir?

- A) Aşağı ixtisaslı işçi qüvvəsinə tələbatın artması
- B) Yüksək texnologiyalı sahələrdə bacarıqlı kadrlara ehtiyac
- C) Kənd təsərrüfatında məşğulluğun yüksəlməsi
- D) Əmək bölgüsünün azalması
- E) Sənaye müəssisələrinin sayının kəskin azalması

28. Aşağıdakı proseslərdən hansı torpaq əmələgəlmə prosesinin ilkin mərhələsinə aiddir?

- A) Humusun toplanması
- B) Ana süxurun fiziki parçalanması
- C) Torpaq profilinin formalaşması
- D) Torpaq qatlarının diferensiasiyası
- E) Bitki köklərinin torpağa yayılması

29. Aşağıdakı əlamətlərin səciyyəvi olduğu coğrafiya elminin informasiya mənbələri: 1. Müasir texnologiya və texniki vasitələrə əsaslanır 2. Coğrafi məlumatların toplanması və emalı prosesini sürətləndirir 3. Xəritələrin (xüsusən də dəqiq və müasir xəritələrin) tərtibində geniş istifadə olunur 4. Yer səthində və atmosferdə baş verən dəyişiklikləri izləməyə imkan verir

- A) Aerokosmik şəkillər və Coğrafiya informasiya sistemləri (GIS)
- B) Sorğu kitabları, lüğətlər və Dövri mətbuat
- C) Xəritə və atlaslar və Sorğu kitabları, lüğətlər
- D) Çöl tədqiqatları və ekspedisiyalar və Sorğu kitabları, lüğətlər
- E) Dövri mətbuat və İnternet axtarış sistemləri

30. Coğrafi biliklərin inkişafının XV–XVII əsrləri əhatə edən mərhələsi hansıdır?

- A) İlk təsəvvürlər dövrü
- B) Orta əsrlər dövrü
- C) Böyük Coğrafi kəşflər dövrü
- D) Müasir dövr
- E) Riyazi coğrafiya dövrü

YeddiYüz — Sınaq Kitabı

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

31. Şollar düzü və Samur-Dəvəçi ovalığının yerləşdiyi tektonik zona:

- A) Böyük Qafqaz qalxması
- B) Kür dağarası çökəkliyi
- C) Qusar-Dəvəçi çökəkliyi
- D) Kiçik Qafqaz qalxması
- E) Orta Araz çökəkliyi

32. Abşeron-Qobustan fiziki-coğrafi rayonu üçün səciyyəvi olan faydalı qazıntı:

- A) Alunit
- B) Daş duz
- C) Neft
- D) Bentonit gili
- E) Molibden

33. Zəlzələ və vulkanizmin baş verməsi ehtimalı çox olan adalar və novlar:

- A) Zond adaları, Zond novu, Mərkəzi Amerika novu
- B) İrlandiya, Zond novu, Peru novu
- C) Malta, Çili novu, Zond novu
- D) Böyük Britaniya, Mərkəzi Amerika novu, Peru novu
- E) Kipr, Zond adaları, Peru novu

34. Müasir coğrafi tədqiqat metodları:

- A) Riyazi-statistik, Coğrafi modelləşdirmə, Coğrafi proqnozlaşdırma, Aerokosmik (GIS)
- B) Kartoqrafik, Tarixi, Müqayisə, Çöl tədqiqatları (ekspedisiya)
- C) Kartoqrafik, Riyazi-statistik, Tarixi, Müqayisə
- D) Çöl tədqiqatları (ekspedisiya), Aerokosmik (GIS), Tarixi, Müqayisə
- E) Riyazi-statistik, Kartoqrafik, Çöl tədqiqatları (ekspedisiya), Coğrafi modelləşdirmə

35. Ekvatorial iqlim qurşağı üçün səciyyəvi olan əlaməti müəyyən edin.

- A) İlboyu iki fəsilin (yay və qış) aydın müşahidə olunması
- B) Orta illik yağıntı miqdarının 2000 mm-dən artıq olması
- C) Qışda qütb gecə-gündüzlərinin müşahidə olunması
- D) İlin əksər hissəsində enən hava axınlarının hakim olması
- E) Orta aylıq temperaturun əsasən 0°C-dən aşağı olması

36. Şərqi Avropa, Sibir və Avstraliya platformalarında aktiv vulkanizmin müşahidə olunmamasının əsas səbəbi nədir?

- A) Bu ərazilərin litosfer tavalarının mərkəzi hissələrinə uyğun gələn sabit platforma sahələri olması
- B) Bu ərazilərdə yağıntının çox az olması və fiziki aşınmanın üstünlük təşkil etməsi
- C) Bu platformalarda yalnız kristallik bünövrənin səthə çıxması (qalxan) və buna görə maqmanın heç vaxt yüksəlməməsi
- D) Bu ərazilərin əsasən Alp-Himalay seysmik qurşağında yerləşməsi
- E) Bu ərazilərdə yalnız çökmə mənşəli faydalı qazıntıların (neft, qaz, kömür) olması və bunun vulkanizmi dayandırması

37. Konturlu (sahəvi) və xətti şərti işarələrin olmadığı coğrafi obyektlər:

- A) zavod, məktəb, bulaq
- B) çay, kanal, qaz kəməri
- C) göl, meşə, şəhər
- D) dəmir yolu, dəniz, xəstəxana
- E) yarımada, elektrik xətti, su quyusu

38. Araz çayının orta axınındakı düzənliklərdə yaz fəslində suvarmaya olan tələbatı qismən azaldan əsas amili müəyyən edin:

- A) Qışın soyuq və qarlı keçməsi
- B) Yağıntıların maksimumunun vegetasiya dövrünün əvvəlinə düşməsi
- C) Havanın ilboyu rütubətli olması
- D) Şaxtaların tez-tez təkrarlanması
- E) Torpaqların yalnız şoran olması

39. Buzlaqların dağıdıcı fəaliyyəti (ekzarasiya) nəticəsində yaranır:

- A) Troq dərələri
- B) Meandr
- C) Dyun
- D) Abrasion düzənlikləri
- E) Karst mağarası

40. Ərazisinin xeyli hissəsi dəniz səviyyəsindən aşağıda yerləşən çökəkliklər:

- A) Qattara çökəkliyi, Turfan çökəkliyi, Ölü dəniz çökəkliyi
- B) Fərqañə vadisi, Mesopotamiya ovalığı, Kür-Araz ovalığı
- C) Amazon ovalığı, La-Plata ovalığı, Hind-Qanq ovalığı
- D) Meksika yaylası, Tibet yaylası, İran yaylası
- E) Anadolu yaylası, Deccan yaylası, Braziliya yaylası

YeddiYüz — Sınaq Kitabı

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

41. Xəritə və planlarda istifadə olunan şərti işarələrin 3 əsas qrupu hansıdır?

- A) İzahlı, ədədi, xətti
- B) Siyasi, fiziki, iqtisadi
- C) Konturlu (sahəvi), xətti, miqyassız
- D) Azimutal, konus, silindrik
- E) Vizual, kartometrik, qrafik

42. Aşağıdakılardan hansı Şimali Amerikanın region kimi seçilməsinin əsas amillərindən biridir?

- A) Qütb iqliminin tam üstünlük təşkil etməsi
- B) Ərazidə iri düzənliklərin geniş yer tutması
- C) Əhalinin çox seyrək olması
- D) Tamamilə səhralardan ibarət olması
- E) Təbii sərvətlərin olmaması

43. Miqrasiya tədqiqatlarında «itələyici amil» anlayışı nəyi ifadə edir?

- A) Yüksək əmək haqqını
- B) Yaşayış şəraitinin yaxşılaşmasını
- C) İnsanları yaşadığı yeri tərk etməyə məcbur edən şəraiti
- D) Turizm üçün əlverişli imkanları
- E) Yeni texnologiyaların cəlb ediciliyini

44. Coğrafi təbəqədə maddə dövrünün pozulmasına səbəb ola biləcək əsas amil hansıdır?

- A) Atmosfer təzyiqinin gündəlik dəyişməsi
- B) Suyun buxarlanma sürətinin artması
- C) Meşələrin kütləvi şəkildə məhv edilməsi
- D) Çayların məcrasının qısalması
- E) Təbii qaz ehtiyatlarının azalması

45. Kartoqrafik proyeksiyalarla bağlı aşağıdakı fikirlərdən hansısı silindrik proyeksiyanı düzgün xarakterizə edir?

- A) Təhriflər toxunma nöqtəsindən (mərkəzdən) kənarlara doğru artır, xəritə çevrə formasında olur
- B) Paralellər qövsvari, meridianlar isə bir mərkəzdən çıxan düz xətlər kimi təsvir olunur; ən az təhrif mülayim enliklərdə olur
- C) Kürə müstəviyə ekvator xətti boyunca toxunur; ekvator dan qütblərə doğru təhrif artır
- D) Kürə səthi çoxlu sayda trapesiyalara bölünür; xeyli sayda toxunma nöqtələri olur
- E) Sahələr (ərazi) demək olar ki, təhrif olunmur, lakin bucaq və formalar qorunur

46. Coğrafi tədqiqatlarda tarixi metodun əsas üstünlüyü nədir?

- A) Məkan əlaqələrini dəqiq müəyyən etməsi
- B) Hadisələrin gələcək proqnozlaşdırılmasını təmin etməsi
- C) Obyektlərin zaman üzrə dəyişməsinə öyrənməsi
- D) Xəritələrin tərtibində istifadə olunması
- E) Yalnız statistik məlumatlara əsaslanması

47. Geomorfologiya və iqlimşünaslıq coğrafiya elmləri sisteminin hansı bölməsinə aiddir?

- A) Fiziki coğrafiyanın ənənəvi sahələri
- B) Fiziki coğrafiyanın yeni sahələri
- C) İqtisadi və sosial coğrafiyanın ənənəvi sahələri
- D) İqtisadi və sosial coğrafiyanın yeni sahələri
- E) Coğrafiyanın informasiya mənbələri

48. Uyğunluğu müəyyən edin.

1. Ənənəvi tədqiqat metodları

2. Müasir tədqiqat metodları

3. Coğrafiya elminin informasiya mənbələri

- A) 1 – Kartoqrafik, Tarixi; 2 – Riyazi-statistik, Aerokosmik (GIS); 3 – Xəritə və atlaslar
- B) 1 – Riyazi-statistik, Tarixi; 2 – Kartoqrafik, Aerokosmik (GIS); 3 – Xəritə və atlaslar
- C) 1 – Kartoqrafik, Aerokosmik (GIS); 2 – Tarixi, Riyazi-statistik; 3 – Xəritə və atlaslar
- D) 1 – Kartoqrafik, Tarixi; 2 – Riyazi-statistik; 3 – Aerokosmik (GIS), Xəritə və atlaslar
- E) 1 – Tarixi; 2 – Kartoqrafik, Riyazi-statistik; 3 – Aerokosmik (GIS), Xəritə və atlaslar

49. Planda 4-rəqəmli şəbəkə istinadından istifadə etməklə obyekt haqqında hansı məlumatı əldə etmək olar?

- A) Obyektin dünya xəritəsindəki mövqeyi.
- B) Obyektin kvadrat daxilində dəqiq yeri.
- C) Obyektin yerləşdiyi kilometr şəbəkəsi kvadratı.
- D) Obyektin coğrafi enliyi.
- E) Obyektin yaxınlıqda olan çayların adları.

50. Dəyişkən hava şəraitində temperaturun kəskin enməsi hansı hadisəyə səbəb ola bilər?

- A) Buğulanmanın artmasına
- B) Dumanın yaranmasına
- C) Günəş şüalarının birbaşa düşməsinə
- D) Tropik hava kütlələrinin formalaşmasına
- E) Havanın şəffaflığının artmasına

YeddiYüz — Sınaq Kitabı

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

Cavablar

Sual	Cavab	Sual	Cavab	Sual	Cavab	Sual	Cavab	Sual	Cavab
1	D	2	C	3	C	4	C	5	B
6	B	7	C	8	A	9	C	10	D
11	A	12	C	13	A	14	A	15	D
16	B	17	A	18	D	19	C	20	C
21	A	22	B	23	B	24	C	25	C
26	B	27	B	28	B	29	A	30	C
31	C	32	C	33	A	34	A	35	B
36	A	37	A	38	B	39	A	40	A
41	C	42	B	43	C	44	C	45	C
46	C	47	A	48	A	49	C	50	B

İzahlar

Coğrafiya

Sual 1

Doğru cavab: D

Konspektə Qaragölün Qarabağ Vulkanik yaylasında yerləşdiyi və vulkan-krater mənşəli olduğu göstərilir. Laqun mənşəli göl kimi isə Ağzıbirçala qeyd olunur (Samur-Dəvəçi ovalığı). Buna görə D variantı yanlıştır, digər variantlarda uyğunluq düzgündür.

Sual 2

Doğru cavab: C

Balxaş gölü (Qazaxıstan) tektonik çökəklikdə yerləşdiyi üçün tektonik mənşəli göldür. Göygöl və Sarez uçqunbənd mənşəli, Tufangöl və Taymır isə buzlaq mənşəli göllərdir.

Sual 3

Doğru cavab: C

Sahillər və çay vadiləri əlverişli təbii və iqtisadi şəraitə görə məskunlaşmanın sıx olduğu ərazilərdir.

Sual 4

Doğru cavab: C

Dağ çayları böyük yamac fərqi səbəbindən sürətlə axır.

Sual 5

Doğru cavab: B

Konspektə görə Azərbaycanda yağıntılının orta illik miqdarının çox olduğu ərazilərə Talış dağları və Lənkəran ovalığı daxildir. Digər variantlarda isə yağıntısı az olan ərazilər (məsələn, Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı, Samur-Dəvəçi ovalığı, Ceyrançöl düzü) ya tək verilib, ya da yüksək-yağıntılı ərazi ilə qarışdırılıb. Buna görə yalnız B variantı iki yüksək-yağıntılı ərazini birlikdə və düzgün göstərir. :contentReference[oaicite:0]{index=0} :contentReference[oaicite:1]{index=1}

Sual 6

Doğru cavab: B

İrqi müxtəlifliyi insanların qədim dövrdən fərqli geografiyalarda məskunlaşması ilə formalaşmış.

YeddiYüz — Sınaq Kitabı**YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!****Sual 7****Doğru cavab: C**

Bitkilərin fotosintez və inkişafı işıq və temperatura birbaşa bağlıdır.

Sual 8**Doğru cavab: A**

Karib dənizi Atlantik okeanının qərb hissəsində yerləşir və Atlantik hövzəsinə daxildir. Sarqass dənizi Atlantik okeanının şimal hissəsində, cərəyanlarla məhdudlaşan unikal dəniz sahəsidir. Şimal dənizi isə Avropanın şimal-qərbində Atlantik okeanı ilə əlaqəli şelf dənizidir. Digər variantlarda verilən dənizlər əsasən Sakit okean (B, E) və ya Hind okeanı (C, D) hövzələri ilə bağlıdır.

Sual 9**Doğru cavab: C**

İnsan təsiri artdıqca təbii tarazlıq pozulur və ekosistem zəifləyir.

Sual 10**Doğru cavab: D**

Konspektə görə plan, xəritə və qlobusun ortaq cəhətləri (miqyas, şərti işarələr, kiçildilmiş təsvir və s.) var. Ancaq "kartoqrafik proyeksiya" — yəni kürə səthinin müstəviyə köçürülməsi — yalnız xəritələrdə tətbiq olunur və bu səbəbdən xəritələrdə müxtəlif təhriflər (forma, sahə, uzunluq və s.) yaranır.

Sual 11**Doğru cavab: A**

Xətti və miqyassız olmayan obyektlər konturlu (sahəvi) şərti işarələrlə göstərilənlərdir.

Sual 12**Doğru cavab: C**

İqtisadi inkişaf iş imkanlarını artıraraq sosial vəziyyəti yaxşılaşdırır.

Sual 13**Doğru cavab: A**

Mülayim qurşaqlıq enlik zonallığına görə Şimal yarımkürəsində orta enliklər boyunca uzanır, lakin Qərbi Avropada (xüsusilə Atlantikə baxan sahillərdə) eyni enliklərə nisbətən daha mülayim və rütubətli şərait yaranır. Bunun əsas səbəbi Şimali Atlantika isti cərəyanının (Qolfstrimin davamı) gətirdiyi istilik və onu sahilə daşıyan qərb küləkləridir. Digər variantlarda ya bölgə-səbəb uyğunluğu səhvdir (məs., Labrador üçün isti cərəyan), ya da verilən cərəyan həmin bölgəyə aid deyil.

Sual 14**Doğru cavab: A**

Coğrafiya elminin inkişaf mərhələlərinə əsasən: 1. Qədim dövrə Herodot (tarixi-coğrafi məlumatlar) və Eratosfen ('coğrafiya' termininin banisi) aiddir; 2. Orta əsrlər dövrünə Marağa rəsədxanasını quran Azərbaycan alimi Nəsirəddin Tusi aiddir; 3. Böyük coğrafi kəşflər dövrünə isə Hindistana dəniz yolunu kəşf edən Vasko da Qama və ilk dövr-ələm səyahətini edən Fernan Magellan aiddir.

Sual 15**Doğru cavab: D**

Hər bir proyeksiya Yer səthini tam təhrifsiz təsvir edə bilmir.

Sual 16**Doğru cavab: B**

Yol şəbəkəsi ticarət dövriyyəsinin və iqtisadi əlaqələrin genişlənməsinə imkan yaradırdı.

Sual 17**Doğru cavab: A**

Düzgün cavab A-dır, çünki Atlas, Alp və Himalay dağları Alp-Himalay qurşağına aid dağlar siyahısında verilir. Digər variantlarda isə ən azı bir dağ həmin qurşağa daxil olmayan (məsələn, Ural, Appalaç, And/Kordilyer və s.) dağ sistemidir və buna görə şərti pozur.

Sual 18**Doğru cavab: D**

ETİ əmək məhsuldarlığını artırır, azaltmır.

YeddiYüz — Sınaq Kitabı

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

Sual 19

Doğru cavab: C

Qərbi Avstraliya yaylası Avstraliya platformasının (qədim kratonun) bir hissəsidir və ümumən plitə sərhədlərindən uzaqda yerləşdiyi üçün zəlzələ və tektonik deformasiyalar nisbətən zəifdir. Anadolu, İran və Tibet yaylaları Alp–Himalay qurşağında (plitaların toqquşma zonalarında) yerləşdiyinə görə güclü seysmikliklə seçilir; Meksika yaylası isə Sakit okean kənarı tektonik proseslərin təsiri altındadır. Buna görə seysmik zonada yerləşməyən (və ya daha az aktiv) yayla kimi düzgün cavab Qərbi Avstraliyadır.

Sual 20

Doğru cavab: C

ETİ istehsal prosesində elmin tətbiqinin güclənməsi ilə xarakterizə olunur.

Sual 21

Doğru cavab: A

Port Hedlend (Avstraliya) dünya miqyasında dəmir filizi ixracına ixtisaslaşmış iri xammal limanıdır. Antverpen və Rotterdam daha çox idxal-emal və tranzit, Hamburq və Sinqapur isə konteyner və ümumi yük daşımalarında seçilir. :contentReference[oaicite:1]{index=1}

Sual 22

Doğru cavab: B

Sakit okean üçün uyğun obyekt Oxot dənizidir (Sakit okeanın kənar dənizi). Atlantik okeanı hövzəsinə Karib dənizi daxildir. Hind okeanında Madaqaskar adası yerləşir. Şimal Buzlu okeanı hövzəsində Yeni Torpaq adaları yerləşir. Buna görə düzgün ardıcılıq: Oxot dənizi → Karib dənizi → Madaqaskar adası → Yeni Torpaq adalarıdır (B).

Sual 23

Doğru cavab: B

Düzgün cavab ****Duzdağ****dır: konspektə Azərbaycanın qeyri-filiz faydalı qazıntıları içində ****daş duz**** yataqları kimi "Nehrəm, Duzdağ (Naxçıvan)" göstərilir. Digər variantlar uyğun deyil: Şorsulu göllər çökmə duz kimi verilir (daş duz deyil), Daş Salahlı — bentonit gili, Ağcakənd — gips, Vejnəli — qızıl yatağıdır. :contentReference[oaicite:3]{index=3}
:contentReference[oaicite:4]{index=4}

Sual 24

Doğru cavab: C

Okean suyu çox istilik topladığı və onu gec itirdiyi üçün sahil iqlimini mülayimləşdirir.

Sual 25

Doğru cavab: C

Kolumbun Amerikanın kəşfi, Vasko da Qamanın Hindistana dəniz yolu açması və Magellanın dünya səyahəti məhz Böyük Coğrafi kəşflər dövrünün (XV–XVII əsrlər) əsas hadisələri kimi verilir. Bu mərhələdə yeni ərazilər kəşf olunur, okeanların əlaqəliliyi və Yer in küre forması praktik olaraq sübut edilir.

Sual 26

Doğru cavab: B

Mütləq hündürlük (okean səviyyəsindən olan hündürlük) atmosfer təzyiqi fərqi əsasən barometr (aneroid) vasitəsilə təyin edilir. Nivelir isə nisbi hündürlüyün (iki nöqtə arasındakı şaquli fərq) ölçülməsində istifadə olunur. Kurvimetr xəritədə əyri xətlərin uzunluğunu, transportir dərəcə ölçülərini, kompas isə cəhətləri təyin edir.

Sual 27

Doğru cavab: B

Yeni texnologiyalar yüksək bacarıqlı işçi qüvvəsi tələb edir.

Sual 28

Doğru cavab: B

Əvvəlcə süxurlar parçalanır, bundan sonra üzvi maddələr əlavə olunur və profil yaranır.

Sual 29

Doğru cavab: A

Düzgün cavab Aerokosmik şəkillər + GIS-dir. Aerokosmik (aero və kosmik) şəkillərdən istifadə etməklə dəqiq xəritələr hazırlanır və Yer səthində/atmosferdə dəyişikliklər izlənilir; GIS isə müasir informasiya texnologiyaları ilə coğrafi məlumatların toplanması, işlənməsi və rəqəmsal xəritələrin tərtibinə xidmət edir. B, C, D və E variantlarında sadalanan mənbələr faydalı olsa da, verilən 4 əlamətin hamısı (xüsusən 3 və 4) onlara eyni dərəcədə tam uyğun gəlmir.

YeddiYüz — Sınaq Kitabı

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

Sual 30

Doğru cavab: C

Konspektdə coğrafi biliklərin inkişafının 4 mərhələyə ayrıldığı göstərilir və XV–XVII əsrlər “Böyük Coğrafi kəşflər dövrü” kimi verilir. Buna görə düzgün cavab C-dir.

Sual 31

Doğru cavab: C

Azərbaycanın tektonik xəritəsinə əsasən, Şollar düzü və Samur-Dəvəçi ovalığı (eləcə də Qusar maili düzənliyi) Böyük Qafqazın şimal-şərqində yerləşən Qusar-Dəvəçi çökəkliyi tektonik zonasına uyğun gəlir. Bu zona Ön Qafqaz çökəkliyinin davamı hesab edilir.

Sual 32

Doğru cavab: C

Abşeron-Qobustan fiziki-coğrafi rayonu Azərbaycanda neft və təbii qaz yataqları ilə zəngindir (məsələn, Balaxanı-Sabunçu-Ramana, Bibiheybət, Qaradağ və s.). Ona görə də düzgün cavab C variantıdır. Digər faydalı qazıntılar isə əsasən başqa ərazilərdə yayılmışdır: alunit (Daşkəsən), daş duz (Naxçıvan), bentonit gili (Qazax), molibden (Ordubad).

Sual 33

Doğru cavab: A

Novlar (xüsusilə subduksiya zonalarındakı novlar) tektonik fəallığın ən yüksək olduğu sahələrdir: burada güclü zəlzələlər və adətən intensiv vulkanizm müşahidə olunur. Mətnə görə Zond novu və Mərkəzi Amerika novu subduksiya zonasında yerləşən obyektlərdir; Zond adaları da həmin subduksiya sistemi ilə bağlı göstərilir. Buna görə A variantındakı hər üç obyekt zəlzələ və vulkanizm üçün ‘yüksək ehtimallı’ tektonik mühitdədir. Digər variantlarda isə ən azı bir ada (məsələn, İrlandiya, Malta, Böyük Britaniya, Kipr) bu iki prosesin birlikdə yüksək ehtimallı olduğu zona kimi əsaslandırılmır və buna görə variant bütöv şəkildə doğru ola bilməz.

Sual 34

Doğru cavab: A

Mənbədə coğrafiyanın müasir tədqiqat metodları kimi riyazi-statistik, coğrafi modelləşdirmə, coğrafi proqnozlaşdırma və aerokosmik/GİS metodları göstərilir. B variantı isə ənənəvi metodların (kartoqrafik, tarixi, müqayisə, çöl tədqiqatları) tam siyahısıdır. C, D və E variantları müasir və ənənəvi metodları qarışdırdığı üçün düzgün deyil.

Sual 35

Doğru cavab: B

Ekvatorial iqlim qurşağında ilboyu ekvatorial hava kütlələri və qalxan hava axınları hakim olur. Bu səbəbdən fəsil növbələşməsi yoxdur (bir fəsil - yay), hava daim isti və rütubətli olur. Orta illik yağıntı miqdarı 2000 mm-dən çox olur. A variantı subekvatorial və ya mülayim, C və E variantları qütb əraziləri, D variantı isə tropik iqlim üçün səciyyəvidir.

Sual 36

Doğru cavab: A

Platformalar litosfer tavalarının nisbətən sabit hissələri olub, adətən tavaların mərkəzi hissələrinə uyğun gəlir. Bu tip sabit struktur zonalarında (məsələn, Şərqi Avropa, Sibir və Avstraliya platformaları) aktiv tektonik proseslər və vulkanizm müşahidə olunmur. Qeyd: Afrika platformasında Şərqi Afrika sınıma zolağı yerləşdiyindən orada aktiv vulkanizm mövcuddur, bu səbəbdən sualın şərtində Afrika istifadə edilməsi doğru deyil.

Sual 37

Doğru cavab: A

Şərti işarələr 3 qrupa bölünür: konturlu (sahəvi), xətti və miqyassız. Konturlu və xətti işarələrə aid olmayan obyektlər miqyassız işarələrlə göstərilənlərdir. \

Sual 38

Doğru cavab: B

Araz çayının orta axınındakı düzənliklər (Naxçıvan MR) quraq iqlimə malik olduğu üçün ümumilikdə suvarmaya yüksək tələbatı var. Lakin bu ərazilərdə yağıntıların illik maksimumu yaz aylarına, yəni bitkilərin aktiv inkişaf dövrünün (vegetasiya) başlanğıcına təsadüf edir. Bu amil məhz həmin dövrdə torpağı təbii rütubətlə təmin edərək, süni suvarmaya olan ehtiyacı qismən azaldır.

YeddiYüz — Sınaq Kitabı

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

Sual 39

Doğru cavab: A

Ekzarasiya buzlaqların dağıdıcı fəaliyyəti kimi xarakterizə olunur və buzlaq relyef formaları (məsələn, troq dərələri, sirk və s.) yaradır. Troq dərələri buzlaq eroziyası ilə formalaşır. Meandr çayların düzənlikdə yaratdığı döngədir, dyun küləyin yığıcı fəaliyyəti ilə, abraziyon düzənliklər dalğaların sahilboyu aşındırması ilə, karst mağarası isə yeraltı suların həll etmə fəaliyyəti (karst) ilə bağlıdır.

Sual 40

Doğru cavab: A

Dəniz səviyyəsindən aşağıda yerləşən sahələr tipik olaraq iri çökəkliklərdə müşahidə olunur. Qattara çökəkliyi (Şimali Afrika), Turfan çökəkliyi (Çin) və Ölü dəniz çökəkliyi (İordaniya–İsrail sərhədi boyunca rift zonası) hər biri dəniz səviyyəsindən aşağı mütləq hündürlüklərə malik geniş sahələri ilə tanınır. Digər variantlarda isə ya vadilər/ovalıqlar ümumən dəniz səviyyəsindən yuxarıdır (məsələn, Fərqaqə vadisi), ya da ümumiyyətlə yaylalar göstərilir (yüksək relyef formaları), buna görə şərtə uyğun gəlmir.

Sual 41

Doğru cavab: C

Şərti işarələr konspektdə 3 qrupa bölünür: konturlu (sahəvi) işarələr (məs: dəniz, meşə, göl kimi sahə tutan obyektlər), xətti işarələr (məs: çay, kanal, yol, sərhəd kimi xətt boyunca uzanan obyektlər) və miqyassız işarələr (məs: zavod, məktəb, məscid kimi xəritədə ölçüsü miqyasla verilməyən kiçik obyektlər). Digər variantlar isə miqyas növlərini, xəritə növlərini, proyeksiyaları və ya tədqiqat təhlillərini göstərir. Buna görə doğru cavab C-dir.

Sual 42

Doğru cavab: B

Şimali Amerika geniş düzənlikləri ilə seçilir ki, bu da regionun iqtisadi və məskunlaşma xüsusiyyətlərini formalaşdırır.

Sual 43

Doğru cavab: C

İtələyici amillər əhalini köçməyə vadar edən mənfəi şəraitdir.

Sual 44

Doğru cavab: C

Meşələrin məhv edilməsi maddə dövrünün əsas həlqələrindən biri olan biosferi zəiflədir.

Sual 45

Doğru cavab: C

Silindrik proyeksiyada kürə müstəviyə ekvator xətti boyunca toxunur (və ya kəsir) və ən az təhrif ekvatora yaxın ərazilərdə olur; qütblərə doğru təhrif artır. A variantı azimutal proyeksiyanın, B variantı konus proyeksiyanın, D variantı çoxüzlü proyeksiyanın əlamətləridir. E isə bir-biri ilə ziddiyyətlidir: sahələrin təhrifsiz qalması bərabərsahəli proyeksiyaya aiddir, bucaq və formaların qorunması isə bərabərbucaqlı (konform) proyeksiyanın xüsusiyyətidir; eyni anda ikisi 'demək olar ki, təhrif olunmur' kimi verilməz.

Sual 46

Doğru cavab: C

Tarixi metod hadisələrin zaman üzrə dəyişməsinə öyrənməyə imkan verir.

Sual 47

Doğru cavab: A

Fiziki coğrafiyanın ənənəvi sahələri sırasında həm geomorfologiya (relyefi öyrənir), həm də iqlimşünaslıq (iqlimi öyrənir) əsas yer tutur. Digər variantlar isə ya başqa istiqamətlərdir (iqtisadi-sosial coğrafiya sahələri), ya da ümumiyyətlə sahə deyil (informasiya mənbələri). Buna görə düzgün cavab A variantıdır.

Sual 48

Doğru cavab: A

Mətnə görə ənənəvi metodlara kartoqrafik və tarixi (habelə müqayisə və çöl tədqiqatları) daxildir. Müasir metodlar sırasında riyazi-statistik və aerokosmik/GİS göstərilir. İnformasiya mənbələrinə isə xəritə və atlaslar (həmçinin aerokosmik şəkillər, dövrü mətbuat və s.) daxildir. A variantı bu bölgünü dəqiq saxlayır. B və E-də kartoqrafik metod müasirə keçirilib (səhv), C-də aerokosmik/GİS ənənəviyə yazılıb (səhv), D-də aerokosmik/GİS mənbə kimi verilsə də, burada 2-ci qrup (müasir metodlar) natamam saxlanılıb və bölgü qarışdırılıb.

YeddiYüz — Sınaq Kitabı

YeddiYüz tətbiqi ilə pulsuz sınaqlar həll et, nəticələrini izlə və irəliləyişini qiymətləndir!

Sual 49

Doğru cavab: C

4-rəqəmli şəbəkə istinadı obyektin yerləşdiyi kilometr şəbəkəsi kvadratını müəyyən etməyə imkan verir. Obyektin kvadrat daxilində daha dəqiq yerini müəyyən etmək üçün 6 və ya 8 rəqəmli istinaddan istifadə olunur.

Sual 50

Doğru cavab: B

Temperatur kəskin düşdükdə hava soyuyur və duman yarana bilər.

